

Kimberly R. Greer:

A személyes, elkülönülő kapcsolatok változó jellege

*a nők számára fenntartott büntetés-végrehajtási intézetekben,
az Egyesült Államokban*

Az Egyesült Államokban végzett korai kutatások (Giallombardo 1966., Burkhardt 1973.) azt mutatták, hogy a nők és a férfiak számára létesített büntetés-végrehajtási intézetekben létrejövő szubkultúrák homlokegyenest különböznek egymástól. E régebbi vizsgálódások tapasztalataiból azt a következtetést vonták le, hogy a női elítéltek között szilárdabb személyes kapcsolatok jönnek létre. A közép-nyugaton végzett legújabb felmérések szerint a női büntetés-végrehajtási intézetek belső világa változóban van. Ezt a ténymegállapítást harmincöt megkérdezett női elítélt észrevételei sugallják. Emellett a megfigyelések továbbra is alátámasztják azt a korábbi nézetet, hogy a női fogvatartottak nem annyira erőszakosak, mint a férfiak, kevésbé jellemző rájuk bandák szervezése és ritkán keltenek feszültséget faji ellentétek szításával. Az előbb felsorolt problémák jelenléte a férfi elítéltek között nyilvánvaló és igen gyakori, visszatérő jelenség. Egy közép-nyugati büntetés-végrehajtási intézetben megkérdezett harmincöt fogvatartott válaszaiból az is világosan kitént, hogy személyes kapcsolataik szilárdsága és családias jellege már a múlté. A felmérésben résztvevők elmondták, hogy a fogvatartott társaikkal kötött baráti kapcsolataikban, nagymértékben jelen van a gyanakvás és a félelem. A beszélgetések során számos ok került napvilágra, ami magyarázatot szolgáltat arra,

hogy a női elítéltek miért bocsátkoznak egymással szexuális kapcsolatba. Sokak véleménye szerint e téren az elsődleges motiváló tényező a gazdasági manipulációval hozható kapcsolatba. Emellett a női fogvatartottak jelentős hányadánál hiányzik a hagyományos családi háttér, a rokoni kapcsolatok pedig még formálisan sincsenek meg. E cikk a továbbiakban igyekszik tekintetbe venni azokat a tényezőket, amelyek a személyes kapcsolatokra hatással lehetnek és befolyásolják azt.

1999 decemberében 1,4 millióan álltak a büntetési-végrehajtási intézetek kontrollja alatt (Igazságügyi Statisztikai Iroda, 1999). Ebből a női elítéltek száma 87199 volt. 2000 decemberében pedig az összes elítélt közül 6% volt nő (Igazságügyi Statisztika 1999). A női elítéltek száma 5,5%-kal nőtt az 1999 júniusát megelőző évben. Ez a növekvő tendencia annak tudható be, hogy új kötelező irányelvek jelentek meg az ítélethozatal vonatkozásában és szigorúbbak lettek a szankciók a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények esetében is. (Bloom, Chesney-Lind, an Owen 1994. Nagel and Johnson 1994). A női fogvatartottak leggyakrabban kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények elkövetése miatt töltik büntetésüket. A statisztikai adatokból kiténik, hogy míg a férfiak 21%-át, addig a nők 33%-át ítélték el kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények elkövetéséért.

1996-ban **13508** nőt erőszakos, **69536**-at tulajdon elleni és **59027** nőt kábítószerrel kapcsolatos büntetért ítélték el a bíróságokon. A nő és férfi fogvatartottak nemcsak az elkövetett bűncselekmények tekintetében különböznek egymástól, hanem abban is, hogy más társadalmi környezetből kerülnek ki. Sok tekintetben tér el személyes sorsuk, egészen addig, amíg büntetés-végrehajtási intézetbe nem kerülnek. Háromszor nagyobb a valószínűsége annak, hogy a női elítéltek között olyanokat találunk, akik korábban valamilyen erőszak áldozatai voltak, mint a férfi fogvatartottak körében. Az elítélt nők majdnem **60%-a** számolt be az őket ért korábbi szexuális vagy fizikai erőszakról, ez utóbbi adatok 1997-ben kerültek rögzítésre. Ezen nők körében sokkal gyakoribb, mint a férfiaknál, hogy már a családtagok között is volt olyan, akit szintén szabadságvesztésre ítélték. 1999-ben a számadatok szerint tízből hét fogvatartott nőnek volt 18 év alatti gyermeke és körülbelül **1,3 millió** gyermek anyja volt valamilyen büntetés-végrehajtási intézetben. A fogvatartott férfiak **90%-ának** a gyermeke az anya szülői felügyelete alatt állt. Másfelől a nők **25%-a** jelezte, hogy gyermekeik az apjukkal élnek. Az elítélt nők gyermekei leggyakrabban a nagyszülőknél voltak elhelyezve. Mindemellett az elítélt nők **6%-a** terhesen került a büntetés-végrehajtási intézetbe.

Számtalan korábbi vizsgálat foglalkozott azzal, hogy az elítéltek, hogyan élik meg a büntetés-végrehajtási intézetekben eltöltött éveket, de a rendelkezésünkre álló adatok többnyire férfiakra vonatkoznak. A nőkre vonatkozó információk csekélyek és tapasztalataik, észleléseik megértése, elemzése is ritka. Holott e vizsgá-

lódások fontos tényekkel szolgálnak arról, hogy milyen okok vezettek a bűnelkövetéshez, és segítséget nyújthatnak a velük való megfelelő bánásmód megtalálásához. (pl. Boritch 1992., Chesney-Lind 1991., Fogel 1993., McKenzie, Robinson and Campbell 1989, Maher and Doly 1996., Morash, Haarr and Rucher 1994. Pollock 1998, Steffensmeier 1993.) Valójában a korábbi tanulmányok kiválóan alkalmasak arra, hogy ismeretekre tegyünk szert a nők számára létesített büntetés-végrehajtási intézetek fejlődéséről, bizonyos rehabilitációs programok alkalmazásáról, és arról, hogy lehetséges magyarázatokat találjunk a női bűnelkövetők számának növekedésére. (Chesney-Lind 1991, Monash et al. 1994., Nagel & Johnson 1994, Rafter 1990.) Ezek a kutatások fontos problémákra irányították a figyelmet, de nem tartották fontosnak a nők személyes kapcsolatainak vizsgálatát.

A korábbi tanulmányok sok információval szolgálhatnak a női fogvatartottakról és a velük való bánásmódról. Számos néprajzi vizsgálat létezik a női börtönökről, de úgy tűnik, hogy hiányzik a fogvatartottak személyes tapasztalatainak megértése és a börtön világon belüli helyzetük változásainak felfedése. Mindezek ismeretében a következő kutatási kérdések merülnek fel:

- Hogyan jönnek létre a jellegzetes társadalmi csoportok a női börtönökben?
- A vizsgálat során tett megfigyelések a későbbiekben hogyan befolyásolhatják a börtönvilágon belüli kapcsolatokat, a büntetés-végrehajtási intézetekben?
- Milyen tényezők befolyásolják a nők közötti kapcsolatokat a börtönökben?

Az elítéltek között létrejövő kapcsolatok

Manapság a női elítéltekről még mindig gyakran úgy beszélnek, mint elfelejtett bűnelkövetőkről. (Chesney-Lind 1986, Feinman 1983, Fletcher, Shaver and Moon 1993, Goetting and Howsen 1983, Morash at-al 1994, Pollock-Byime 1990, Simon and Landis 1991). A tanulmányokban szereplő tipikus női elítélt színes bőrű, 25-29 év közötti hajadon, akinek egy-két vagy három gyermekéről a nagyszülők gondoskodnak. (Fletcher et al. 1993., Goething and Hawsen 1983, Merlo and Pollack 1995.).

Valójában legtöbbször olyan bűnelkövetőkről van szó, akiket társaik mindig is könnyen befolyásoltak, akik elszöktek otthonról, akik kimaradtak a középiskolából, vagy akiket már többször letartóztatnak például valamilyen vétség elkövetése miatt. (Chesney-Lind and Rodriguez 1983., Fletcher at al. 1993., Goetting and Mowsen 1983., Owen 1998.). A fogvatartott nők körülbelül fele afro-amerikai, bár az Egyesült Államokban csak nyolcból egy nő tartozik közéjük.

A fiatalokkal és a felnőtt korú nőkkel foglalkozó speciális szolgálat nemrégiben megkezdett tevékenysége és támogatása ellenére, a büntetés-végrehajtási intézetek még mindig nem tudnak következetes és jól megalapozott elítélt programot alkalmazni a női fogvatartottak számára. A szakirodalom áttekintéséből kitűnik, hogy a női fogvatartottakra a büntetés-végrehajtási intézetek kevesebb figyelmet fordítanak, mint férfi társaikra. (Chesney-Lind and Rodriguez 1983, Cul-

berstan and Fortune 1984, Genders and Player 1991., Goetting and Howsen 1983., Mc Carthy 1980.). Bell megállapította, hogy a nők nehezebben viselik, a bezártság okozta érzést, és rosszabbul bíráják a társadalmi elszigetelődést, mint a férfiak. Úgy látta, hogy a nők nehezebben válnak a börtön belső világának részévé, és nem tartják magukat olyan szigorúan a fogvatartottak között szokásszerűen létrejött szabályokhoz, mint ahogyan azt a férfi elítéltek teszik. (Bell 1976.)

Sykes (1958.) igyekezett lejegyezni a „börtönbe kerülés kínjait”, amelyeket férfi elítéltek szenvedtek el a büntetés-végrehajtási intézetbe való bekerülés után. Feltárta azoknak a szerepeknek a lényegét, amelyeket a férfi elítéltek azért vettek fel, hogy fel tudják lelkileg dolgozni a rájuk nehezedő nyomást és kényszert. Sykes úgy vélte, hogy a fogvatartottak a büntetés-végrehajtási intézetbe való kerülés után - amint rádöbbennek korábbi szabadságuk elvesztésére -, kifejlesztenek és elfogadnak bizonyos életmódbeli szerepeket, hogy ez által pótolják veszteségeiken érzett elkeseredettségüket.

Faith (1993.) szerint hasonló szenvedésen esnek át a női elítéltek is. Hosszasan sorolta fel azokat a kínokat, amelyekkel ezek a fogvatartottak a büntetés időtartama alatt szembesültek. Faith a következőket említette: társadalomból való kivetettség; megbélyegzettség érzése; gyermekekért való aggódás; félelem a bezártságtól és egyéb fizikai és érzelmi problémák; valamint a kábítószer vagy az alkohol megvonása miatt érzett hiány. Érzelmi labilitást eredményez a társaktól és a büntetés-végrehajtási intézet személyzetétől esetlegesen elszenvedett hatalmi visszaélés is. A fogvatartottak a külvilágtól elszigetelt kör-

nyezetben nem tudják kifejezni érzelmeiket, vagy nem tudják eldönteni, hogy egyáltalán kifejezhetik-e azokat.

Annak eldöntése, hogy a nők felvesznek-e elkülönülő életmódbeli szerepeket még eldöntésre vár. E témát Giallombardo, (1996.), Ward, Kassebaum (1965.) boncolgatta először. A korábbi években végzett kutatások (Giallombardo, 1996. Larsen and Nelson 1984., Lager 1987, Popper 1982, Word and Kassebaum 1965.) felismerték az „*ál-családok*” létezését (Gialombardo 1996., Larsen and Nelson 1984., Leger 1987., Propper 1982, Ward and Kassebaum 1965.), amelyek tulajdonképpen egyfajta rokoni hálózattal azonosíthatók. A nők ezeket, azért alakították ki, hogy olyan elveszett családi szerepeket töltsenek ki, mint lány, feleség, apa, unokatestvér és nagymama. A korai tanulmányok az egynemű kapcsolatokkal is foglalkoztak, és úgy találták, hogy azok fontos tényezőjét alkotják a női büntetés-végrehajtási intézetek belső világának. Az intim kapcsolatok maguk után vontak egyfajta társadalmi struktúrát is, amelyet házasságok, válások, valamint féltékenység és hatalmi harcok demonstráltak a büntetés-végrehajtási intézeteken belül. (Pollock 1998.)

Bár a nők között ma is kialakulnak olyan érzelmi kötődések, amelyek sok hasonlóságot mutatnak az előbb említettekkel, mégis felmerül a kérdés, hogy a rokoni kapcsolatok mennyire erősek és mennyire átfogóan vannak jelen (Pollock 1983.) napjainkban. Egyes vélemények arra hívják fel a figyelmünket, hogy ezek a kapcsolatok az utóbbi időben már kevésbé jellemzőek. (Pollock) Ma sokan azokat a nőket, akik belekerültek a börtön világába, úgy jellemzik, mint akik kevés-

bé hajlandók az önvizsgálatra. Ezek a fogvatartottak továbbra is kapcsolatokba bonyolódnak, kábítószert fogyasztanak és ehhez hasonló módon, próbálják figyelmüket elterelni a nehézségeikről, ahelyett, hogy önkontrollt és önvizsgálatot tartanának. (Pollock 1998.). Barbara Owen - aki szintén azokkal a személyes kapcsolatokkal foglalkozik, amelyeket nők hoznak létre a büntetés-végrehajtási intézetekben - interjúi és megfigyelései feltárták, hogy a női fogvatartottak még mindig egyes társaikat családtagként kezelik és páros szexuális kapcsolatokat, alakítanak ki. Ugyanakkor nyilvánvaló az is, hogy a börtönökben létrejött kapcsolatok, akár az elítéltek közötti barátság, akár a szexuális kapcsolatok vagy a börtönszeméllyel kialakított kölcsönös egymásra hatások meglehetősen összetettek. (Owen). Girschick (1999.) megfigyelései során meglehetősen vegyes jellegű reakciókkal találkozott. A nők egy része a kialakított mesterséges családokba beleolvadt, de a másik részük ellenezte ezeket a kapcsolatokat, sőt egyenesen lázad ellenük.

A legújabb kutatások célja arra irányult, hogy rámutasson az elítéltek személyes kapcsolatainak változására. A felmérések, interjúk nemcsak arról számolnak be, hogy az elítéltek hogyan kezelik saját magukat, érzelmeiket a börtönökben, hanem arról is, hogy milyen a közöttük létrejött intim kapcsolat. Ez utóbbi kérdéskör vizsgálata az interjúalanyok szerint is fontos, ugyanis ha szexuális kapcsolat csak a fogvatartottak egy része között jön létre, a másik rész hiába igyekszik elzárkózni, ez a jelenség mindenképpen befolyással lesz rájuk is. 1997 őszén az Egyesült Államok egyik középnyugati büntetés-végrehajtási intézetében - ahol 238 fogvatartott tartoz-

codott - 35 nő vett részt egy előre megszerkesztett interjúban. Ezeket a beszélgetéseket magnetofonra rögzítették azért, hogy a légkör közvetlenebb és zavartalanabb legyen. Az utolsó interjú befejezése után összesen 1149 oldaladat állt rendelkezésre az elemzéshez. Az „A” függelék tartalmazza a minta és a börtönépesség összehasonlítását, a „B” pedig leírást ad a válaszadók koráról, az elkövetett bűncselekményről, stb.

A környezeti változások és kapcsolatok

Az interjúk során a megkérdezettek olyan képet festettek az intézmény falain belül folyó életről, amelyet a legjobban úgy jellemezhetünk, hogy az a befolyásoláson és a bizalom hiányán alapul. A nők a következő kapcsolatokról számoltak be:

- a) barátság
- b) szexuális kapcsolatok az elítéltek között
- c) rokon kapcsolatok hiánya

Személyes környezetük minden oldalát, megfertőzi a becstelenség, az üldözéses téveszme és az ellenségeskedés. A legtöbb interjúalany magányosnak, elszigeteltnek érezte magát, ugyanakkor arról számoltak be, hogy a zárt környezet óhatatlanul maga után vonja a fent felsorolt érintkezések valamilyen formáját.

Barátság a női fogvatartottak között

A kapcsolatok egyik típusa - amit a nők megvitattak -, az a többi elítélttel va-

ló barátság volt. A válaszadók e kérdéskört úgy közelítették meg, hogy aki ilyen fajta kapcsolatba bonyolódik az csak a saját kockázatára, teheti azt. A legtöbb megkérdezett meglehetősen merev hozzáállást mutatott a börtön barátságokkal szemben. Huszonegy válaszadó nevezte magát „magányos embernek” a beszélgetések során. Természetesen akadtak olyanok is, akik mély baráti kötelékekről számoltak be, amelyek a büntetés letöltése alatt születtek.

A legtöbb fogvatartott véleménye szerint a büntetés-végrehajtási intézetben csak társak léteznek barátok nem. Ezek közül sokan tudatosan kerültek a baráti kapcsolat kialakítását, mivel a többiek esetleges alattomos lépéseitől féltek. A bizalmatlanság oka legtöbbször az volt, hogy a társak viselkedése kiszámíthatatlan. A gondolataik, érzéseik egyik nap még megegyeznek, de a másik nap már lehet, hogy ellenségesen viselkednek egymással. A felmérést végzők az elítéltek elbeszéléseiből arra következtettek, hogy a legtöbbben lemondtak arról, hogy közelebbi kapcsolatot alakítsanak ki a többiekkel. Mindemellert sajnálkozásukat fejezték ki ezen a kényszerű elszigetelődésen, mégis úgy gondolták, hogy a tartózkodás a legbölcsebb döntés.

A fogvatartottak közül sokan a befelé fordulást azzal magyarázták, hogy az esetleg kialakított baráti kapcsolat is csak átmeneti lehet, hiszen minden elítélte eltérő időben hagyja el a büntetés-végrehajtási intézetet és ezután a kapcsolat, végleg megszakad. Ennek - az elítéltek elmondása szerint - az az oka, hogy a büntetés kitöltése után mindenki azzal foglalkozik, hogy hogyan tud visszailleszkedni a régi környezetébe, és emiatt

a büntetés-végrehajtási intézetben maradtokra csak ritkán gondolnak. Az interjú készítő véleménye szerint a fogvatartottak a barátkozás elkerülésével kísérlik megelőzni azokat a negatív érzéseket, amiket az váltana ki, hogy csak az egyikük hagyhatja el a büntetés-végrehajtási intézetet.

Az elítéltek közül páran arról is beszámoltak, hogy még a gondjaik mással való megosztása is nehézkes, hiszen nincs olyan ember a környezetükben, akinek az összes problémát elmesélhetnék, ezért mindig az épp aktuális kérdés megoldásához kell megtalálniuk a megfelelő személyt. Szerintük ez is hozzájárul ahhoz, hogy sem a büntetés-végrehajtási intézetben belül, sem kívül nem jöhetnek létre elmélyült barátságok. Ez lényegében azt jelenti, hogy különböző barátai vannak, akik különböző szerepeket töltenek be az életükben. Emellett a legtöbb elítélt nő óvatlannak tartotta azt, aki túl közel enged magához a barátot, mert az ez által túl sok mindent tud meg a másiktól, és visszaélhet vele.

Ha megpróbáljuk összefoglalni az eddigieket, azt láthatjuk, hogy a fogvatartott nők jelentős része a társait befolyásolható, megbízhatatlannak tartotta, félt mély barátság mellett elkötelezni magát. Néhányan csak társakról beszéltek, senkit nem éreztek barátjuknak, megint mások pedig a barátság stabilitását vonták kétségbe, főként a szabadulás után. A fenti kételyek ellenére a kérdőíveken a többség megjelölt legalább egy személyt, akit barátjának érzett. E börtönbeli barátságokról alkotott szkeptikus nézet összefér azokkal az érzésekkel, amelyeket az elítéltek az intim kapcsolatokról való beszélgetés kapcsán mondtak el.

A női fogvatartottak közötti szexuális kapcsolat

A harmincöt nőből három kivételével szívesen számoltak be a büntetés-végrehajtási intézetben belüli intim kapcsolatokról, sőt akadtak olyanok is, akik kifejezetten fontosnak tartották e kérdéskör megvitatását. A válaszadók 28%-a számolt be arról, hogy viszonylag semleges érzelmeket váltott ki belőlük ez a fajta intim kapcsolat. Bár a legtöbb nő a büntetés-végrehajtási intézetekben belüli szexuális kapcsolatot különösen elterjedtnek tartotta (az egyik megkérdezett például ezt az arányt összes nő 90%-ára becsülte), a harmincöt nőből csak tíz ismerte el, hogy valaha is ilyen jellegű viszonya lett volna a börtönben.

Az interjú készítése idején öt válaszadó vallotta be, hogy lesbikus kapcsolata van a büntetés-végrehajtási intézetben belül egy másik fogvatartottal. Két nő vallotta magát lesbikusnak és egy, pedig biszexuálisnak. Ez utóbbi három nő közül kettő jelezte, hogy úgy döntöttek nem vesznek részt szexuális kapcsolatokban, büntetés-végrehajtási intézetben, e kapcsolatok befolyásolható természete miatt.

A kutatók véleménye szerint a börtönbeli szexuális kapcsolatok természete lehetséges, hogy lassú változáson megy át. Az első felmérések elvégzése során Giallombardo és Burkhart arra a megállapításra jutottak, hogy a fogvatartottak nagy többsége azért létesít lesbikus kapcsolatot és él a házassághoz hasonló kötelékben, hogy elterelje figyelmét arról a tényről, hogy szabadságvesztését tölti egy büntetés-végrehajtási intézetben. Az

újabb felmérések a szexuális kapcsolatok létrejötteként egy másik dimenziójára is rámutattak: a gazdaságira. Ez utóbbi kérdés kifejtése előtt azonban érdemes leszögezni, hogy ugyan a homoszexuális kapcsolatok jelentős részét adják a börtönkultúrának, számos megkérdezett jelezte, hogy úgy döntött nem vesz részt bennük. Elképzelhető, hogy ezek a kapcsolatok már nem olyan uralkodóak, mint régebben, ha pedig létrejönnek sok esetben inkább befolyáson, alapulnak, és nem az összeférhetőség felismerésén vagy a partnerek közötti igazi vonzódáson. A fogvatartottak észrevételei az egyneműek szerelmével kapcsolatban igen eltérőek voltak: a skála egyik végén az egyetértést, a másikon a túrhetetlen észleléseket találjuk.

Az egynemű szerelmi kapcsolatokban való részvétel okait a riport készítői megpróbálták tipizálni. A rendelkezésre álló adatokból a motivációk hét típusát lehetett megállapítani: gazdasági indok, őszinte kapcsolat, magányosság, kíváncsiság, szexuális azonosság, az erősebb nyomása, egyéb (szexuális vágy, menekülés az unalomból). Ezen elgondolás igazolását a „C” függelék adatai támasztják alá.

A korai tanulmányok arra kívántak rávilágítani, hogy azok a nők, akik szexuális kapcsolatokban vettek részt, ezt úgy tették, hogy felvettek bizonyos feltételezett szexuális szerepeket. Igen gyakran a fogvatartottak a külső megjelenésüket is e szexuális szerep egyformaságához igazították. Az újabb vizsgálatok kimutatták, hogy a legtöbb válaszadó nem próbált nyíltan nőies vagy férfias tulajdonságokra szert tenni. Ezzel szemben Giallombardo (1966.) még úgy gondolta, hogy a nők a büntetés-végrehajtási intézetben azért öl-

tenek férfi, valamint női nemi szerepeket, és hoznak létre szexuális kapcsolatokat, mert, így próbálnak életre kelteni egy ún. „helyettesítő univerzumot”. E viselkedés segít megszokni azoknak a szerepeknek az elvesztését, amelyeket a valós világban betöltöttek. Az újabb eredmények azonban, azt bizonyítják, hogy a nők nem próbálnak alternatív társadalmi világot létrehozni a büntetés-végrehajtási intézeteken belül. Elmondásuk szerint arra töreksznek, hogy ne kelljen semmilyen szoros és tartós kapcsolatot kialakítaniuk a börtönök falai között.

A közép-nyugati büntetés-végrehajtási intézetben megkérdezett harmincöt nő hevesen tiltakozott az ellen, hogy „a társ választása romantikus szerelmen alapul” (Giallombardo 1966.), szerintük csupán csak börtönbeli szexuális kapcsolatokról van szó. Sőt a megkérdezettek 71%-a (25 nő) úgy vélte, hogy e kontaktus alapja gazdasági manipuláció, ahol az érzelmeknek egyáltalán nem jut hely. A nők a börtönbeli kapcsolatok uralkodó elemeként a becstelenséget emelték ki. A megkérdezettek többsége szerint a nők azért folytatnak szexuális kapcsolatot, illetve vesznek részt azokban, mivel a büntetés-végrehajtási intézetben nem biztosított egyenlő mértékben az anyagi javakhoz jutás. Ugyan a fogvatartottaknak dolgozniuk kell, de ez még nem feltétlenül jelenti a jövedelmek egyenletes elosztását. Az egyes munkafeladatok különböző mértékű javadalmazásban részesülnek. A legkisebb jövedelem 7,5 dollár a legnagyobb kb. 20 dollár, amely összeget a fogvatartottak számlájára utalják. Ezen kívül néhányan a családtól vagy a barátoktól is kapnak pénzt. Akárcsak a büntetés-végrehajtási intézeten kívüli társada-

lomban a gazdasági különbségek hatalmi különbségek kialakulásához vezetnek. Sokan az elítéltek közül úgy választják ki partnerüket, hogy előbb kifigyelik annak anyagi helyzetét, (pl. akinek több pénze van, többször megy az üzletbe vásárolni.) majd megpróbálnak annak a közelébe férközni. Csak azok tehetik meg, hogy ne kelljen ilyen módon gazdasági támogatót keresniük, akiknek van családi háttérük. A beszélgetések során az a tendencia körvonalazódott, hogy sok elítélt érzelmeit pont abban az időszakban fejezi ki a másik iránt, amikor a kantineban le kell adni a rendeléseket. Az anyagi javak megszerzése után pedig a gazdagabb társ a következő rendelési időszakig nem is hall a barátja felől. Annak ellenére, hogy az interjúból kiderült, hogy az intim kapcsolatok háttérben többnyire gazdasági motiváció áll, a megkérdezett harmincöt nő egyike sem ismerte el, hogy pénzért létesített volna szexuális kapcsolatot a büntetés-végrehajtási intézetben.

Az anyagi motiváció mellett a szexuális kapcsolatok létesítésének másik okai megmutatkoztak a felmérések során: az elszigeteltség és a magány érzésének enyhítése. A harmincöt riportalanyból tizenennyolc látta úgy, hogy a szexuális kapcsolatok kezdeményezésének és elfogadásának a háttérben a társaság hiánya áll. Sok fogvatartottnak van szüksége arra, hogy bezártság okozta pszichológiai terhet, úgy csökkentse, hogy ideje nagy részét egy másik női elítélttel töltsse. Egy-egy fogvatartott hangot adott azon véleményének, hogy sokan a büntetés letöltésének ideje alatt azért bonyolódnak szexuális kapcsolatba, és azért ragaszkodnak az ál-szerelemhez, mert ez volt minden, amit addigi életük során mástól kaptak.

A régebbi és újabb kutatások nyomán több kutató megállapította, hogy sokan azért keresik a börtönben a partnerkapcsolatokat, mert azt az érzést szeretnék megtalálni, amit a szabad életben a szerelem nyújtana számukra. Emellett az egyenmű szerelmi kapcsolatok létrehozása alkalmas lehet egyfajta figyelemelterelésre is, ami kimotozítja az elítélteket a büntetés-végrehajtási intézet kemény valóságából. A megkérdezett **harmincöt** interjúalany közül néhányan a társkeresést azzal indokolták, hogy így lehet a legegyszerűbben beilleszkedni a többi fogvatartott közé. Ez utóbbi álláspont azonban magában rejtene a szexuális kapcsolatok létrehozásának esetleges irányadó jellegét. Természetesen akadt jó néhány olyan elítélt is, akit a pusztán kíváncsiság sodort bele egy-egy lesbikus partnerkapcsolatba.

A válaszadók különleges státuszt adományoztak azoknak a nőknek, akik kapcsolatát őszintének, tartósnak, odaadónak érezték. A **harmincöt** megkérdezett nőből csak **9 (26%)** tartotta az őszinte szeretetet a szexuális kapcsolat lehetséges alapjának. A stabil, monogám, törődő kapcsolat elsősorban azokra volt jellemző, akiket életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték. Társaik közül is sokan helyesnek tartották azt a lépést, hogy akik hosszabb időtartamú büntetést kénytelenek kiállni, tartós lesbikus kapcsolatba bonyolódjának. Ugyanakkor az intim kapcsolatok velejárójaként a szabad életből hozott családon belüli erőszakhoz hasonló jelenségek – így a másik feletti uralomra törés, féltékenység, bizalom hiánya – is megjelennek a börtön falai között. Néhány interjúalany elmondta, hogy azért nem akar szexuális kapcsolatba belemenni a büntetés letöltése alatt, nehogy az addigi szabad életére

jellemző, férfiaktól elszenvedett sérelmeit, nőktől elszenvedettre kelljen cserélnie.

Összefoglalva a fenti érvelést a beszélgetések során mind a harmincöt nő szívesen beszélt a büntetés-végrehajtási intézetben belül tanúsított szexuális viselkedésről. Néhányan természetesen lelkebben próbálták feltárni ezeknek a kapcsolatoknak a természetét, mint mások. A felmérést végzők arra a megállapításra jutottak, hogy az intim kapcsolatok még mindig jelentős oldalát alkotják a személyes környezetnek. Sok fogvatartott azonban a lesbikus kapcsolat teremtését kockázatos viselkedési formaként tartja számon. A rossz élmények és a másokkal szembeni bizalmatlanság okozza azt, hogy az ál-családok kialakulása ma már háttérbe szorult.

Rokoni hálózatok hiánya

A korai tanulmányok megjelenése óta jelentős változások mentek végbe a női büntetés-végrehajtási intézetekben. A legújabb eredmények arról számolnak be, hogy a fogvatartottak elsődleges célja az, hogy az időt minél kevesebb lelki fájdalom mellett lehessen eltölteni. Giallombardo elemzéséből azt olvashatjuk ki, hogy az elítéltek ál-családokba igyekeztek beilleszkedni, és a hagyományos családi kapcsolataik elsorvadnak. A mai beszámolóik azonban az ál-családokat nem találták meg a büntetés-végrehajtási intézeteken belül. A közép-nyugaton készített interjúkból az derült ki, hogy a válaszadók nagy része, viszonylag állandó kapcsolatot tart fenn a családjával. Ugyanakkor nagyon kevés nő számolt be gyermekei és egyéb hozzátartozói rendszeres lá-

togatásáról. Az elítéltek legtöbbször levélben és telefonon keresztül tájékozódnak a számukra fontos személyekkel kapcsolatos történésekről.

Giallombardo (1966.) arra az eredményre jutott az aldersoni büntetés-végrehajtási intézetben végzett vizsgálata után, hogy az azonos neműek közötti kapcsolatok szolgálták alapul az ál-család hálózatok kialakulásához. Giallombardo ezen ál-családoknak védelmi funkciót tulajdonított mások szexuális zaklatásaival szemben. Úgy gondolta, hogy e rokoni kötelékek nélkül a börtönélet szörnyen kaotikussá válna. Az ál-családok a védelem érzését és kölcsönös segítségnyújtást biztosítottak a tagoknak. (Giallombardo 1966. Hawkins 1995.) Ezzel szemben középnyugaton tett megfigyelések a családi hálózatok eltűnéséről és új kapcsolatok születéséről számoltak be.

Giallombardo a női büntetés-végrehajtási intézetekről szóló klasszikus tanulmányában leírta, hogy a nők a börtönbe kerülés hasonló kínjait élék át, mint amilyenekkel a férfi fogvatartottak szembesülnek. (Sykes 1958.). Arra a következtetésre jutott, hogy a nők egy „külön univerzumot” alkotnak, amelyben fenn tudják tartani azon identitásukat és öntudatukat, amely fontos a kinti világban. Ez a felfogás vezette Giallombardot arra a felismerésre, hogy a nők olyan kapcsolatokat hoznak létre más fogvatartottakkal az intézetben belül, amelyek megfelelnek vagy hasonlatosak azokhoz, amelyeket a büntetés-végrehajtási intézetben kívül számukra fontos egyénnel fenntartottak. Lényegében a női elítéltek újraalkották a családi és szexuális kapcsolatokat - ugyanolyan kulturális elvárások alapján -, ahogy azt a börtönön kívüli társadalomban tették. A

rokonai hálózatok abban is segítséget nyújthattak, hogy az egyének olyan csoportja jöjjön létre, ahol a fogvatartott érzelmi támogatást kaphat és segíthet elfogadni az elítélt szerepet. Giallombardo azt állította, hogy a női büntetés-végrehajtási intézetekben a családhoz hasonló csoportok a nők társadalmi, lelki és testi szükségleteit szolgálták. Giallombardo kifejtette, hogy ezek a szükségletek több különböző forrásból származhattak, mint például maga a börtönkörnyezet, meghatározó személyiség és az a függőségi érzés, amely a nők kulturális elvárásain alapul. Más szavakkal ez utóbbi azt jelenti, hogy a nők szükségét érezték annak, hogy viszonylag szoros családi kapcsolatokat alkossanak még a büntetés-végrehajtási intézetekben is, a korábbi szocializációs tapasztalatok és elvárások következtében.

A közép-nyugaton végzett legújabb beszámolók azonban nem említettek a fenti modellhez hasonló példát. A válaszadók néhány alkalommal beszéltek ugyan laza, családias elrendeződésekről, de e kapcsolatok egyike sem közelítette meg, azokat a meglehetően strukturált és stabil rokonihálózatokat, amelyekről Burkhart (1973.) és Giallombardo (1966.) beszámolt. Az interjúalanyok vagy nem utaltak ilyen típusú kapcsolatokra vagy a feltett kérdésekre azt felelték, hogy ilyen fajta személyes kapcsolat nem fordult elő környezetükben. Emellett néhány nő elmesélte, hogy sok elítélt használ egymás között olyan becéző szavakat, mint például „Mama”, „Hugi”, „Unokatestvér”. A harmincöt nőből az egyik, a legfiatalabb például egy ötven év körüli asszonnyal „Mamának” szólított, és a kívülállóak számára is úgy tűnt – ölelésekből, szavakból -, hogy anya és lánya állnak egymás mel-

lett. E legfiatalabb elítélt az „*anyapótló asszonnyal*” fenntartott kapcsolatát családiasnak és természetesnek vélte, a többiek azonban kifejezték csodálkozásukat, és zavarónak tartották a viselkedésüket. Tehát a példa is azt demonstrálja, hogy a rokonihálózatok már nem léteznek olyan uralkodó formában, mint a korábbi kutatások idején. A fentiek összegzéseként elmondhatjuk, hogy úgy tűnt az elítéltek életében már nem töltenek be fontos szerepet az ál-családi kapcsolatok. Ez az állítás helytálló még azok esetében is, akik beismerték, hogy másokra, mint családtagokra utaltak, vagy azoknak tartották őket. Az egymás irányában használt kifejezések „Mama”, „Hugi” stb. inkább csak tisztelet, kedveskedést fejeznek ki, nem pedig formálisabb rokonis szerepek tudomásul vételét.

A férfi és női intézeteken belüli személyes kapcsolatok

A 60-as évektől napjainkig jelentős változás ment végbe a büntetés-végrehajtási intézetek fogvatartási kultúrájában. A férfi büntetés-végrehajtási intézetekben is hasonló vizsgálatokat végeztek, mint a nők esetében. Irwin (1980.) felismerte, hogy napjaikban a férfi elítéltek viselkedése is jelentősen eltér a korábbi években tapasztaltaktól. Gyakran kerülnek az intézetek közös területeit és személyes kapcsolataikat is csak néhány megbízható barátira, korlátozzák. (Irwin 1980.)

A faji és etnikai feszültségek, valamint a banda tevékenységek terén feltárt eredmények jelentős eltérést mutatnak a férfi és női büntetés-végrehajtási intézetekben. A mai férfi büntetés-végrehajtási intézete-

ket leíró irodalom fajilag és etnikailag különböző csoportok kölcsönös viszonyáról számol be, amelyekben uralkodó erőszak hozzájárul ahhoz, hogy ne jöhessen létre egyetlen, egységes életvitel a börtönökön belül. (Hassine 1996., Irwin 1980, Johnson 1996., Irwin and Austin 1997.). A női büntetés-végrehajtási intézetekkel ellentétben a férfiak között gyakori a banda tevékenység, amely a faji és etnikai azonosságokhoz kötődik. Mindez igen fontos befolyásoló tényező abban, hogy a férfi fogvatartottak úgy érzik, hogy a börtönbeli élet a hatalom és erőszak alapján tagozódik. (Irwin 1980., Irwin and Austin 1997., Johnson 1996.)

Ezt a tényt összehasonlítva a női büntetés-végrehajtási intézetekkel a nők nagy része nem foglalkozott a faji különbségekkel. A már többször említett harmincöt nő segítségével végzett felmérésben az elítéltek jelezték, hogy egy-egy faji csoportot gyakran a szerint különböztetnek meg, hogy hogyan fejezik ki érzelmeiket, és hogyan reagálnak az egyes szituációkban, de ez a felismerés még nem vezetett nagyobb elkülönüléshez. Azokon a helyeken, ahol még ál-családok halvány körvonalait észlelték „a börtönbeli családok átlépték a faji határokat”. (Alarid 1997.) Pár nő elmondásából az is kiderült, hogy még szabad életükben voltak bandatagok, és a börtönben is találkoztak olyan elítéltekkel, akik bandát akartak szervezni. A felmérés során azonban a büntetés-végrehajtási intézeten belül senki sem számolt be bandatevékenységről.

A fentiek ismeretében megállapítható, hogy sok hasonlóság van a férfi és a női büntetés-végrehajtási intézetekben különbözős tekintettel arra, hogy az elkövetők mindkét csoportjának labilis életteret je-

lentenek a jellegzetes, elkülönülő csoportok. A faji konfliktusok és a banda tevékenységek kevésbé voltak jelen a női büntetés-végrehajtási intézetekben, mint a férfiaknak fenntartottakban. Azt is érdemes kihangsúlyozni, hogy a közép-nyugaton készített tanulmány viszonylag kis mintára, **harmincöt** nőre korlátozódott, amely eredmények nem feltétlenül általánosíthatók az összes női büntetés-végrehajtási intézetre. E kutatás azonban a jövőbeli vizsgálódások alapjául szolgálhat, és hasznosnak bizonyulhat. E középnyugati büntetés-végrehajtási intézetben a személyes kapcsolatokat a félelem, bizalmatlanság és a gazdasági motiváció hatotta át, szoros ál-rokoni kapcsolatok pedig nem léteztek.

Számos oka lehet annak, hogy miért különböztek a válaszadók tapasztalatai a korábban feltártaktól. (Burkhart 1973., Giallombardo 1966., Word and Kasselbaum 1965.). A fogvatartottak közötti összetartás hiányáért felelős tényező lehet a női büntetés-végrehajtási intézetek környezetében beállt változás. Az első tanulmányok elkészítése idején egy sor női büntetés-végrehajtási intézet „házikórendszer” köré épült, ahol a nőknek a szabad otthonokhoz hasonló háttérrel biztosítottak. Ezen építményeket akkor emelték, amikor a nők rehabilitációjára igen nagy hangsúlyt fektettek. E program indítói úgy vélték, hogy a nők könnyebben rehabilitálhatók, ha olyan intézményekben tartják őket, amely emlékeztet a börtönön kívüli társadalom otthonára. Elképzelhető, hogy ez a környezet jobban kedvezett a páros leszbikus kapcsolatok és az ál-családok kialakulásának. A közép-nyugaton végzett felmérés helyszíne nem biztosított az előbbihez hasonló meghittséget. A leg-

kisebb hálóterem is 4 fős volt, a legnagyobb pedig tízen fértek el, a konyha és az ebédlő pedig közös helyiségként funkcionált.

Mindemellett a büntetések különbözősége is befolyásolhatja a kialakuló kapcsolatok természetét. Giallombardo megjegyzése szerint a rövid időtartamú szabadságvesztések esetén az elítéltek gyakran döntenek amellett, hogy mellőzzék a homoszexuális kapcsolatokban való részvételt. Giallombardo és a korabeli kutatók úgy gondolták, hogy a női fogvatartottak lesbikus kapcsolatokat azért alakítottak ki, mert így reagáltak a szabad társadalomban létező nemi szerepekkel kapcsolatos kulturális elvárásokra.

Feltételezhetjük, hogy az 1990-es években a nők általánosságban más kulturális elvárásokra reagálnak. Talán a női fogvatartottak alternatív elképzeléseket hoznak magukkal az elfogadott női szerepekről. A válaszadók lehetséges, hogy nem kötődnek olyan nagyon a szociális szerepekhez, mint az elvárható lenne. A megkérdezettek nem vettek fel egyetlen szociális szerepet sem, még nemhez kapcsolódót sem. Owen

szerint a 90-es években a fogvatartottak sokkal inkább önmaguk keresésébe, mint egyéni beilleszkedésükbe (azokba a szerepekbe, amelyekbe a társadalom helyezi őket) vannak belebonyolódva. Talán ez a beállítottság nehezítette meg a személyes kapcsolatok kialakulását és járult hozzá a szociális visszahúzódság uralkodóvá válásához. Elmondhatjuk, hogy a szabad társadalomban bekövetkezett változások kerülnek be a büntetés-végrehajtási intézetek falai mögé. Ez maga után vonja az intim kapcsolatok átalakulását is. A jelenlegi intézmények nyitottabbak, lehetőség nyílik kontaktus fenntartására a börtönön kívüli személyekkel. A fogvatartottakra a szabad társadalom továbbra is hatást gyakorol a televízión, rádión, levelezésen, családtagok látogatásán keresztül. A büntetés-végrehajtási intézetek belső élete összetettebbé és bonyolultabbá vált a különböző életstílusok és hátterek azonos helyre kerülésével. A legjobb taktika a beilleszkedéshez a visszahúzódság, és az elszigetelődés, amely változást nem lehet feltétlenül pozitívnak tekinteni.

Fordította: Király Klára

„A” függelék:

A minta (35 nő) és a teljes börtönpopuláció összehasonlítása

Tulajdonságok	Minta	Börtön népesség
Életkor	33,05 év	33,35 év
Büntetés időtartama	6,68 év	5,86 év
Büntetés időtartamából letöltött idő	28,50 hónap	19,76 hónap
Kutatás helyén letöltött büntetés ideje	7,08 hónap	4,98 hónap
Börszín szerinti megoszlás	Fehérbőrű = 55% Afro-amerikai = 43% Egyéb = 3%	Fehérbőrű = 45% Afro-amerikai = 55% Egyéb = 0%

KÜLFÖLD

„B” függelék:

A válaszadók tulajdonságai – életkor, elkövetett bűncselekmény típusa, büntetés időtartamából letöltött idő

Tulajdonságok	Létszám (fő)	Arány (%)
Életkor		
25 évnél fiatalabb	7	20,00 %
26-39 év	21	60,00 %
40 évnél idősebb	7	20,00 %
Összesen	35	100,00 %
Bőrszín szerinti megoszlás		
Fehérbőrű	19	54,28 %
Afro-amerikai	15	42,86 %
Egyéb	1	2,86 %
Összesen	35	100,00 %
Elkövetett bűncselekmény típusa*		
Erőszakos bűncselekmény	13	32,50 %
Tulajdonos elleni bűncselekmény	16	40,00 %
Kábító hatású anyagokkal kapcsolatos bűncselekmény	11	27,50 %
Összesen	40	100,00 %
Büntetés időtartamából letöltött idő		
1 évnél kevesebb	19	54,29 %
1-5 év	13	37,14 %
5 évnél több	3	8,57%
Összesen	35	100,00%

*négy nő olyan bűncselekményt követett el, amely több kategóriába is beleillik, ezért a teljes létszám meg fogja haladni a harmincötöt

„C” függelék:

Elképzelések arról, hogy miért létesítenek szexuális kapcsolatokat a fogvatartottak

Motiváció	Létszám (fő)	Arány (%)
Gazdasági ok	25	71,43%
Öszinte kapcsolat	9	25,71%
Magány, társ utáni vágy	16	51,43%
Kíváncsiság	3	8,57%
Szexuális identitás	6	17,14%
Társak nyomása	3	8,57%
Egyéb (szexuális vágy, menekülés az unalomtól)	4	11,43%

Több női fogvatartott egynél több okot jelölt meg így a válaszok száma meghaladja a harmincötöt ill. az arány a 100%-ot

Irodalomjegyzék

- Alarid, L. F.** (1997). *Female inmate subcultures*. In J. W. Marquart & J. R. Sorensen (Eds.), *Correctional contexts: Contemporary and classical readings* (pp. 134-139). Los Angeles: Roxbury
- Bell, R. R.** (1976). *Social deviance*. Homewood, IL: Dorsey,
- Bloom, B., Chesney-Lind; M., & Owen, B.** (1994). *Women in California prisons: Hidden victims of the war on drugs*. San Francisco: Center on Juvenile and Criminal Justice.
- Bogdan, R. C., & Biklen, S. K.** (1992). *Qualitative research for education* (2nd ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Boritch, H.** (1992). *Gender and criminal court outcomes: An historic analysis*. *Criminology*, 30, 293-321.
- Bureau of Justice Statistics.* (1999). *Prison statistics*. Retrieved July 27, 2000, from the World Wide Web: <http://www.oip.usdoj.gov/bjis/prisons.htm>
- Burkhart, K. W.** (1973). *Women in prisora*. New York: Popular Library.
- Chesney-Lind, M.** (1986). *Women and crime: The female offender*. *Signs*, 12, 78-96.
- Chesney-Lind, M.** (1991). *Patriarchy, prisons, and jails: A critical look at trends in women's incarceration*. *The Prison Journal*, 71, 51-67.
- Chesney-Lind, M., & Rodriguez; N.** (1983). *Women under lock and key: A view from the inside*. *The Prison Journal*, 62, 47-65.
- Culbertson, R. G., & Fortune, E. P.** (1984). *Women in crime and prison*. In R. G. Culbertson (Ed.), *Order under law* (2nd ed., pp. 240-254). Prospect Heights, IL: Waveland.
- Faith, K.** (1993). *Unruly women: The politics of confinement and resistance*. Vancouver: Press Gang.
- Feinman, C.** (1983). *An historical overview of the treatment of incarcerated women: Myths and realities of rehabilitation*. *The Prison Journal*, 62, 12-24.
- Fletcher, B. R., Shaver, L. D., & Moon, D.G.** (1993). *Women prisoners: A forgotten population*. Westport, CT: Praeger.
- Fogel, C. I.** (1993). *Hard time: The stressful nature of incarceration for women*. *Issues in Mental Health Nursing*, 14, 367-377.
- Genders, E., & Player, E.** (1991). *Women lifers: Assessing the experience*. *The Prison Journal*, 70, 46-57.
- Giallombardo, R.** (1966). *Society of women: A study of a women's prison*. New York: John Wiley
- Girshick, L. B.** (1999). *No safe haven: Stories of women in prison*. Boston: Northeastern University Press.
- Goetting, A., & Howsen, R. M.** (1983). *Women in prison: A profile*. *The Prison Journal*, 62, 2745.
- Hassine, V.** (1996). *Life without parole: Living in prison today*. Los Angeles: Roxbury.
- Hawkins, R.** (1995). *Inmate adjustments in women's prisons*. In K. C. Haas & G. P. Alpert (Eds.), *The dilemmas of corrections: Contemporary readings* (3rd ed., pp. 103-122). Prospect Heights, IL: Waveland:

Irwin, J. (1980). *Prisons in turmoil*. Boston: Little, Brown.

Irwin, J., & Austin, J. (1997). *It's about time: America's imprisonment binge* (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.

Johnson, R. (1996). *Hard time: Understanding and reforming the prison* (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.

Larsen, J., & Nelson, J. (1984). *Women, friendship, and adaptation to prison*. *Journal of Criminal Justice*, 12, 601-615.

Leger, R. (1987). *Lesbianism among women prisoners: Participants and non-participants*. *Criminal Justice and Behavior*, 14, 463-479.

Lofland, J., & Lofland, L. H. (1995). *Analyzing social settings: A guide to qualitative observation and analysis* (3rd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.

MacKenzie, D. L., Robinson, J. W., & Campbell, C. S. (1989). *Long-term incarceration of female offenders: Prison adjustment and coping*. *Criminal Justice and Behavior*, 16, 223-238.

Maher, L., & Daly, K. (1996). *Women in the Street-level drug economy: Continuity or change?* *Criminology*, 34, 465-491.

Maxwell, J. A. (1996). *Qualitative research design: An interactive approach*. Thousand Oaks, CA: Sage.

McCarthy, B. R. (1980). *Inmate mothers: The problems of separation and reintegration*. *Journal of Offender Counseling, Services, and Rehabilitation*, 4, 199-212.

Merlo, A. V., & Pollock, J. M. (1995). *Women, law, and social control*. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Morash, M., Haarr, R. N., & Rucker, L. (1994). *A comparison of programming for women and men in U.S. prisons in the 1980s*. *Crime & Delinquency*, 40, 197-221.

Nagel, I. H., & Johnson, B. L. (1994). *The role of gender in a structured sentencing system: Equal treatment, policy choices, and the sentencing of female offenders under the United States sentencing guidelines*. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 85, 181-221.

Owen, B. (1998). *In the mix: Struggle and survival in a women's prison*. Albany: State University of New York Press.

Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods* (2nd ed.). Newbury Park, CA: Sage.

Pollock, J. M. (1998). *Counseling women in prison*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Pollock-Byrne, J. (1990). *Women, prison, and crime*. Pacific Grove, CA: Brooks / Cole.

Propper, A. (1982). *Make-believe families and homosexuality among imprisoned girls*. *Criminology*, 20, 127-139.

Rafter, N. H. (1990). *Partial justice* (2nd ed.). New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.

Simon, R. J., & Landis, J. (1991). *The crimes women commit, the punish-*

ments they receive. Lexington, MA: Lexington Books.

Steffensmeier, D. (1993). *National trends in female arrests, 1960-1990: Assessment and recommendation for research*. *Journal of Quantitative Criminology*, 9, 411-439.

Strauss, A. (1987). *Qualitative analysis for social scientists*. New York: Cambridge University Press.

Strauss, A., & Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*. Newbury Park, CA: Sage.

Sykes, G. M. (1958). *The society of captives: A study of a maximum security prison*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

U.S. Department of Justice. (1991). *Women in Arison: Survey of state Arison inmates*. Washington DC: Government Printing Office.

U.S. Department of Justice. (1997). *News release*. Washington, DC: Author (<http://www.oip.usdoj.gov>).

Ward, D. A., & Kassebaum, G. G. (1965). *Women's Arison: Sex and social structure*. Chicago: Aldine.